

Rapportage Panelonderzoek Armoede

76% van de invullers zoekt steun bij familie wanneer ze moeilijk rond kunnen komen

Datum
2 december 2022

Respondenten
3.261

In opdracht van
Protestantse Kerk

In deze rapportage

INHOUDSOPGAVE

Aanleiding onderzoek.....	3
Samenvatting resultaten.....	4
1) Inkomenssituatie.....	4
2) Waar zoekt de Nederlander steun?	4
3) Waar zou de Nederlander steun zoeken?	4
4) De Kerk	4
Resultaten inwonersconsultatie	5
Inkomenssituatie	5
Waar zoekt de Nederlander steun?	9
Waar zou de Nederlander steun zoeken?	13
De rol van de kerk	16
Onderzoeksverantwoording	18
Uitvoering onderzoek.....	18

Aanleiding onderzoek

HOOFDSTUK 1

De Protestantse Kerk is op dit moment betrokken bij een groot onderzoek naar armoede. Om de kennis van de Protestantse Kerk over dit onderwerp te verbreden én te verdiepen is een onderzoek onder het Citisens panel uitgezet en uitgevoerd. Het Citisens panel is een betrokken groep van bijna 65.000 Nederlanders die iedere twee weken wordt ondervraagd over een maatschappelijk thema. Bij dit onderzoek stonden drie onderwerpen centraal:

- 1) De persoonlijke situatie ten opzichte van armoede. Zijn Nederlanders bekend met armoede? Ervaren zij dit zelf, of kennen zij iemand in deze situatie?
- 2) Het ontvangen van steun. Waar zoeken en vinden Nederlanders steun als zij te maken krijgen met armoede?
- 3) De rol van de kerk als het gaat om armoede in Nederland. Is de kerk een instantie waar Nederlanders aan denken wanneer zij te maken krijgen met armoede en zoeken zij die steun actief op?

Om deze vragen te beantwoorden is door Citisens in samenwerking met de Protestantse Kerk een vragenlijst opgesteld die is uitgezet onder het Citisens panel. Voor dit onderzoek is een aselechte groep van 9.560 panelleden uitgenodigd via e-mail. Zij zijn op 4 november uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen. Op 11 november ontvingen zij een herinnering. Op maandag 21 november is het onderzoek gesloten. Deze groep panelleden vormt een afspiegeling van de Nederlandse samenleving. Uiteindelijk hebben 3.512 Nederlanders deelgenomen aan dit onderzoek. Dit betekent een respons van 37%. Op basis daarvan zijn de resultaten in deze rapportage tot stand gekomen. De resultaten van het panelonderzoek zijn weergegeven in grafieken en tabellen. Een integrale uitdraai van de antwoorden die inwoners gaven op open vragen wordt apart aangeleverd in een bijlage bij dit rapport.

Samenvatting resultaten

HOOFDSTUK 2

1) Inkomenssituatie

Ongeveer 1 op de 10 Nederlanders geeft aan moeilijk rond te kunnen komen met hun huidige inkomen. Ook geeft ongeveer de helft van de groep die wel rond kan komen met hun huidige inkomen aan hier ooit wel moeite mee te hebben gehad. Wanneer Nederlanders moeite hebben met rondkomen is dit vaak voor langere periodes (meer dan een jaar).

2) Waar zoekt de Nederlander steun?

Nederlanders zoeken niet altijd steun als ze moeilijk rond kunnen komen. Slechts een op de drie geeft dit te doen. Wanneer de Nederlander steun zoekt is dit hoofdzakelijk bij familie, via overheidsregelingen of bij de gemeente. Ze ontvangen hierbij het liefst steun in de vorm van financiële steun, iemand die een luisterend oor biedt, of steun bij eerste levensbehoeften. Vaak krijgen Nederlanders de steun die ze het liefst ontvangen en zij zijn hier dan ook tevreden over.

3) Waar zou de Nederlander steun zoeken?

Nederlanders die op dit moment geen problemen hebben om rond te komen zouden steun op vergelijkbare plekken zoeken als Nederlanders die dit wel hebben. Zij zouden dit voornamelijk zoeken bij familie, via overheidsregelingen of bij de gemeente. Wat wel opvalt is dat bij het doorverwijzen van andere personen voor steun als ze moeilijk rond kunnen komen de antwoorden verschillen. Een overheidsregeling, de gemeente en de voedselbank worden in dat geval vaker genoemd.

4) De Kerk

Ongeveer 1 op de 20 Nederlanders zoeken steun bij de kerk als ze moeilijk rond kunnen komen. Wanneer Nederlanders gevraagd wordt waarom ze geen steun bij de kerk zoeken, geven de Nederlanders aan dat dit komt doordat ze niet verbonden zijn aan de kerk of niet wisten dat de kerk steun biedt als mensen moeilijk rond kunnen komen.

Resultaten inwonersconsultatie

HOOFDSTUK 3

Inkomenssituatie

Nederlanders is gevraagd over hun huidige inkomensituatie. Ruim de helft van de Nederlanders kan comfortabel leven met hun huidige inkomen en één op de drie lukt het om rond te komen. 11% van de Nederlanders hebben hier meer moeite mee: 8% kan moeilijk rondkomen met hun huidige inkomen en 3% ervaart dit zelfs als heel erg moeilijk. Aansluitend hierop gaf 14% van de Nederlanders aan bij de stelling: "Ik ervaar meer financiële problemen dan mensen om mij heen" minder financiële problemen te hebben dan de mensen om hen heen.

Welke van deze omschrijvingen over jouw inkomen komt het dichtst in de buurt van jouw situatie? (n = 3.261) *Enkele keuze*

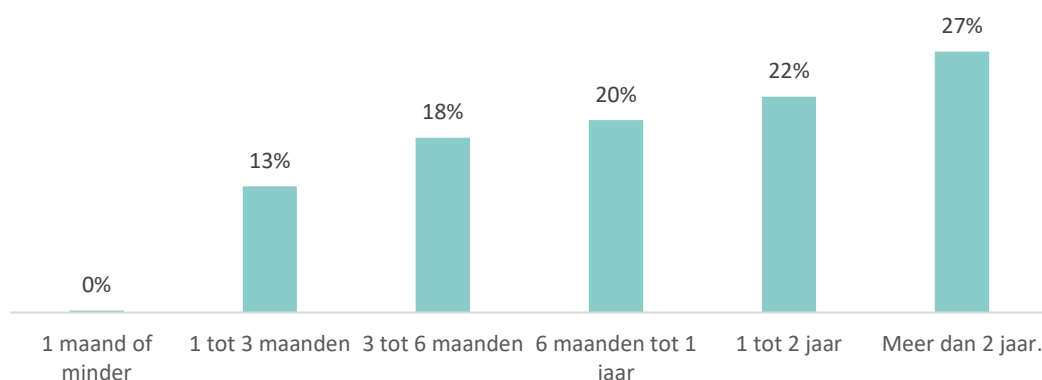

Antwoord	%
Ik kan comfortabel leven van mijn huidige inkomen	54%
Het lukt om rond te komen van mijn huidige inkomen	34%
Ik kan moeilijk rondkomen van mijn huidige inkomen	8%
Ik kan heel erg moeilijk rondkomen van mijn huidige inkomen	3%
Zeg ik liever niet	1%

Nederlanders die moeilijk rond kunnen komen met hun huidige inkomen is vervolgens gevraagd hoe lang zij dit al ervaren. Eén op de drie ervaart problemen sinds een half jaar. Voor één op de vijf is dit al langer dan een half jaar, maar korter dan een jaar. De helft van deze groep Nederlanders kan al een jaar of langere periode moeilijk rondkomen.

Hoe lang kan je al moeilijk rondkomen?

(n = 371, Invullers die nu moeilijk rondkomen) *Enkele keuze*

Antwoord	%
1 maand of minder	0%
1 tot 3 maanden	13%
3 tot 6 maanden	18%
6 maanden tot 1 jaar	20%
1 tot 2 jaar	22%
Meer dan 2 jaar	27%

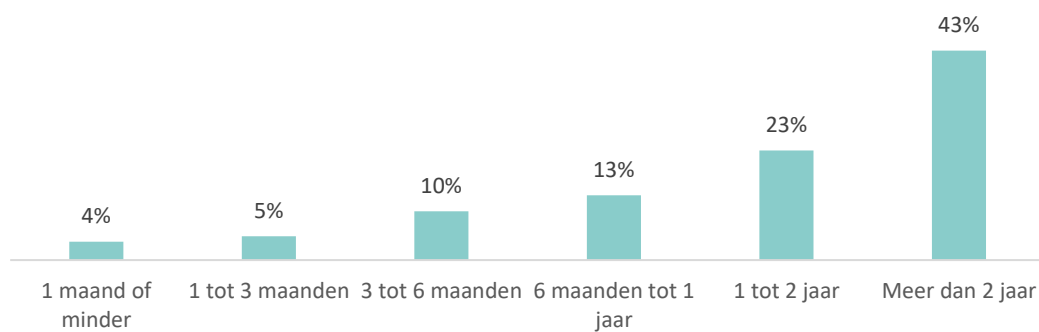
Aan Nederlanders die op dit moment geen moeite hebben met rondkomen is gevraagd of dit ooit wel het geval was. Hieruit blijkt dat ruim de helft van de Nederlanders ooit een situatie heeft gehad waarin ze moeilijk rond konden komen. Bij de meeste invullers uit deze groep is dit 5 jaar of langer geleden (68%). Ook is net zoals bij de Nederlanders die nu moeilijk rond kunnen komen gevraagd hoe lang deze periode duurde. Hierbij zien we opvallende verschillen. Zo kon slechts 19% van deze groep korter dan 6 maanden moeilijk rondkomen. Bij de Nederlanders die nu moeilijk rondkomen is dat 31%. Ook zien we dat bij deze groep 66% van deze groep een jaar of langer moeilijk rond kon komen, in vergelijking met 49% bij de Nederlanders die nu moeilijk rondkomen. Deze verschillen zijn opvallend,

maar kunnen verklaard worden doordat de huidige periode van moeilijk rondkomen nog niet beëindigd is voor de Nederlanders die nu moeilijk rond kunnen komen.

Hoelang duurde de periode waarin je moeilijk rond kon komen?

(n = 1.589, invullers die in een eerdere situatie moeilijk rondkwamen) *Enkele keuze*

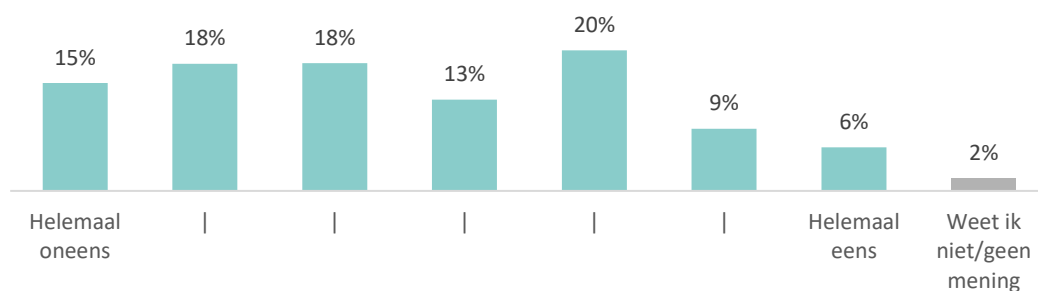

Antwoord	%
1 maand of minder	4%
1 tot 3 maanden	5%
3 tot 6 maanden	10%
6 maanden tot 1 jaar	13%
1 tot 2 jaar	23%
Meer dan 2 jaar	43%

Wanneer we het toekomstperspectief van Nederlanders analyseren valt op dat ongeveer de helft zich geen zorgen maakt dat ze in de toekomst mogelijk financieel niet rond kunnen komen. Meer dan een derde van de Nederlanders geeft aan hier zich wel zorgen over te maken.

Ik maak me zorgen dat ik (ook) in de toekomst financieel niet rond kan komen?

(n = 3.261) *Stelling, 7-puntschaal*

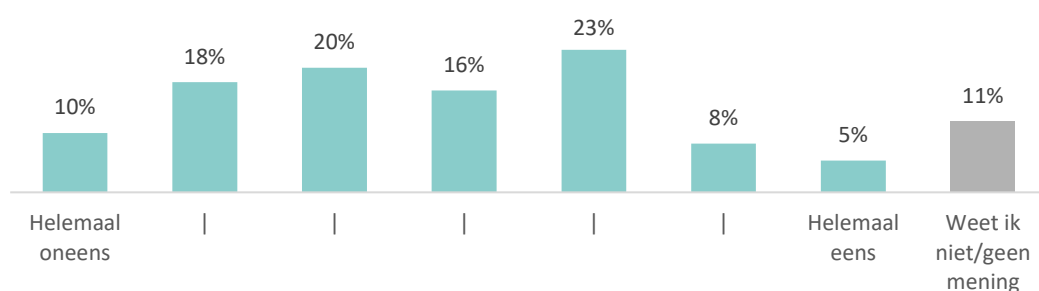
Antwoord	%
Helemaal oneens	15%
	18%
	18%
Neutraal	13%
	20%
	9%
Helemaal eens	6%
Weet ik niet / geen mening	2%

Waar zoekt de Nederlander steun?

Deelnemers is gevraagd of ze steun zoeken als ze moeilijk rond kunnen komen. Dit doen zij niet vaak. Zo zoekt slechts iets meer dan een derde van de Nederlanders steun wanneer ze moeilijk rond kunnen komen. De helft van de Nederlanders zoekt geen steun als ze moeilijk rond kunnen komen.

Wat vind jij? Ik zoek steun als ik moeilijk rond kan komen

(n = 1.758, invullers die nu of eerder moeilijk rond konden komen.) *Stelling, 7-puntschaal*

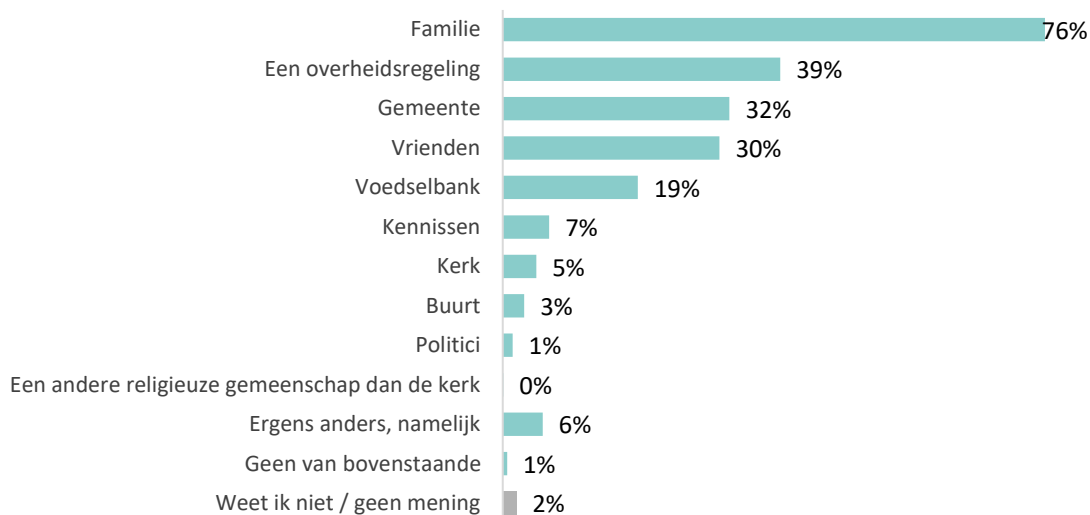

Antwoord	%
Helemaal oneens	10%
	18%
	20%
Neutraal	16%
	23%
	8%
Helemaal eens	5%
Weet ik niet / geen mening	11%

In onderstaande grafiek is af te lezen dat de meeste Nederlanders steun zoeken bij hun familie (76%). Ook overheidsregelingen (39%), de gemeente (32%) en vrienden (30%) zijn populair.

Bij wie zoek je steun wanneer je moeilijk rond kan komen?

(n = 633, invullers die aangeven steun te zoeken als ze moeilijk rondkomen) *Meerkeuze*

Antwoord	%
Familie	76%
Een overheidsregeling	39%
Gemeente	32%
Vrienden	30%
Voedselbank	19%
Kennissen	7%
Kerk	5%
Buurt	3%
Politici	1%
Een andere religieuze gemeenschap dan de kerk	0%
Ergens anders, namelijk	6%
Geen van bovenstaande	1%
Weet ik niet / geen mening	2%

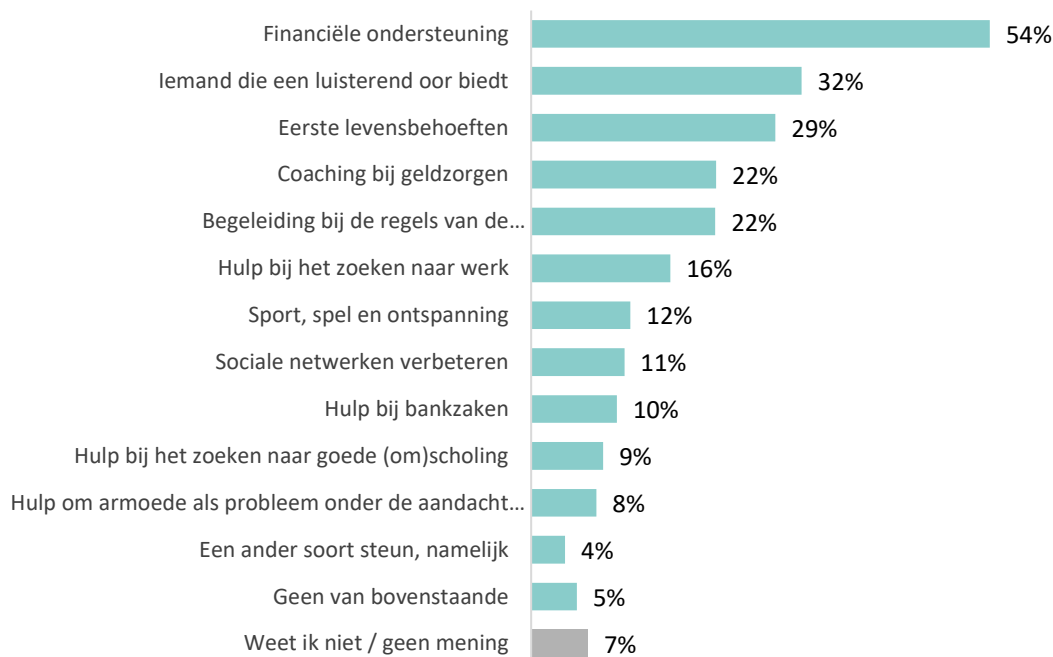
Wat betreft het soort steun geven de meeste Nederlanders de voorkeur aan financiële steun (54%). Ook vindt een grote groep iemand die een luisterend oor biedt (32%) en eerste levensbehoeften (29%) belangrijk wanneer ze steun ontvangen. Bij de vraag "Wat voor soort steun heb je gekregen toen je moeilijk kon rondkomen?" wordt duidelijk dat deze wensen vaak werden vervuld. De soorten steun die Nederlanders het meest kregen waren namelijk dezelfde soorten steun die de deelnemers het liefst willen ontvangen. Dit wordt gereflecteerd in de vraag in welke mate Nederlanders tevreden waren over de steun die zij

cregen. Ruim twee derde was in min of meerdere mate tevreden slechts 7% was in enige mate niet tevreden over de steun die zij hebben gekregen.

Wat voor soort steun krijg je het liefst?

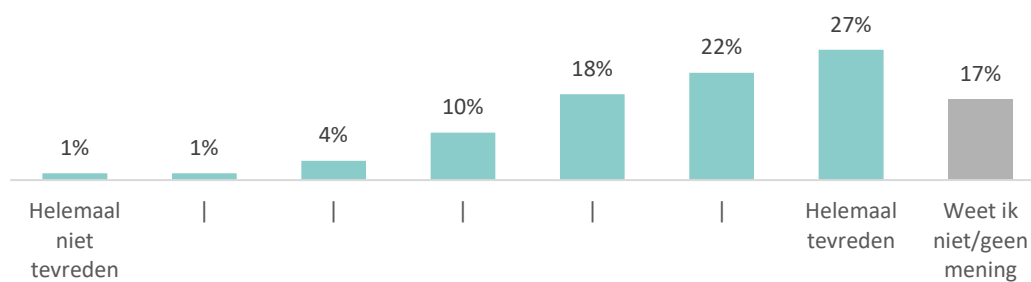
(n = 633, invullers die aangeven steun te zoeken als ze moeilijk rondkomen) *Meerkeuze*

Antwoord	%
Financiële ondersteuning	54%
Iemand die een luisterend oor biedt	32%
Eerste levensbehoeften	29%
Coaching bij geldzorgen	22%
Begeleiding bij de regels van de overheidsondersteuning	22%
Hulp bij het zoeken naar werk	16%
Sport, spel en ontspanning	12%
Sociale netwerken verbeteren	11%
Hulp bij bankzaken	10%
Hulp bij het zoeken naar goede (om)scholing	9%
Hulp om armoede als probleem onder de aandacht te brengen	8%
Een ander soort steun, namelijk	4%
Geen van bovenstaande	5%
Weet ik niet/ geen mening	7%

Wat vind jij? Over de steun die ik kreeg was ik....

(n = 633, invullers die aangeven steun te zoeken als ze moeilijk rondkomen) *Stelling, 7-puntschaal*

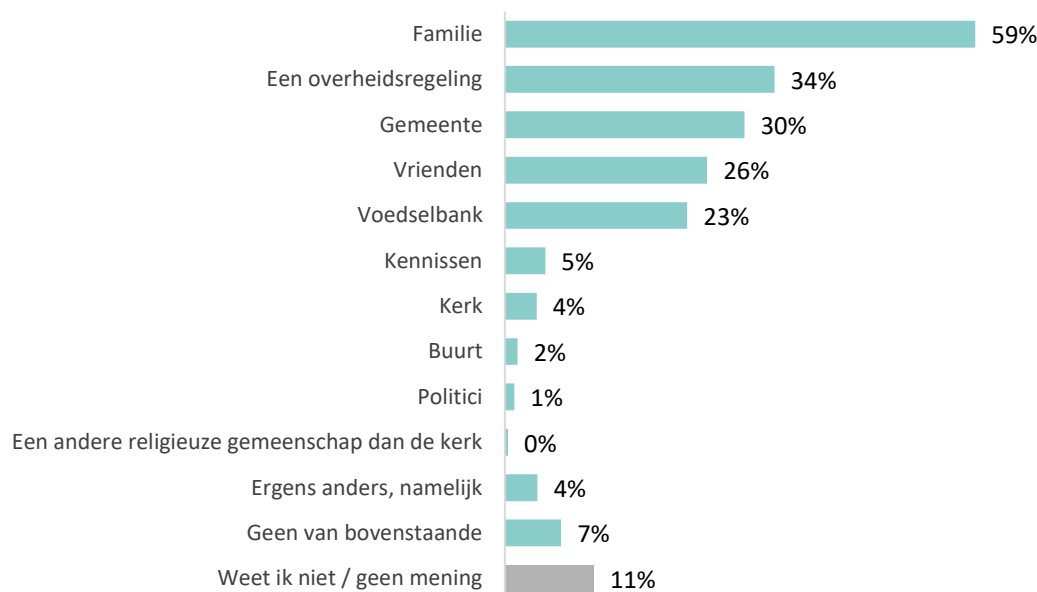

Antwoord	%
Helemaal niet tevreden	1%
	1%
	4%
Neutraal	10%
	18%
	22%
Helemaal tevreden	27%
Weet ik niet / geen mening	17%

Waar zouden Nederlanders steun zoeken?

Waar zouden Nederlanders steun zoeken als ze in de toekomst moeilijk rond zouden kunnen komen? En waar zouden Nederlanders anderen die moeilijk rondkomen naar doorverwijzen? De belangrijkste plek om in de toekomst steun te zoeken is dezelfde als bij de groep die op dit moment moeite heeft met rondkomen, namelijk bij familie (59%). Wel is de groep die kiest voor deze optie kleiner: bij degenen die op dit moment moeite hebben met rondkomen koos 76% voor deze optie. Verder zijn steun zoeken bij overheidsregelingen (34%), de gemeente (30%) en vrienden (26%) belangrijke plekken voor steun. Invullers vinden deze plekken net zo belangrijk in een potentieel toekomstig scenario als op dit moment.

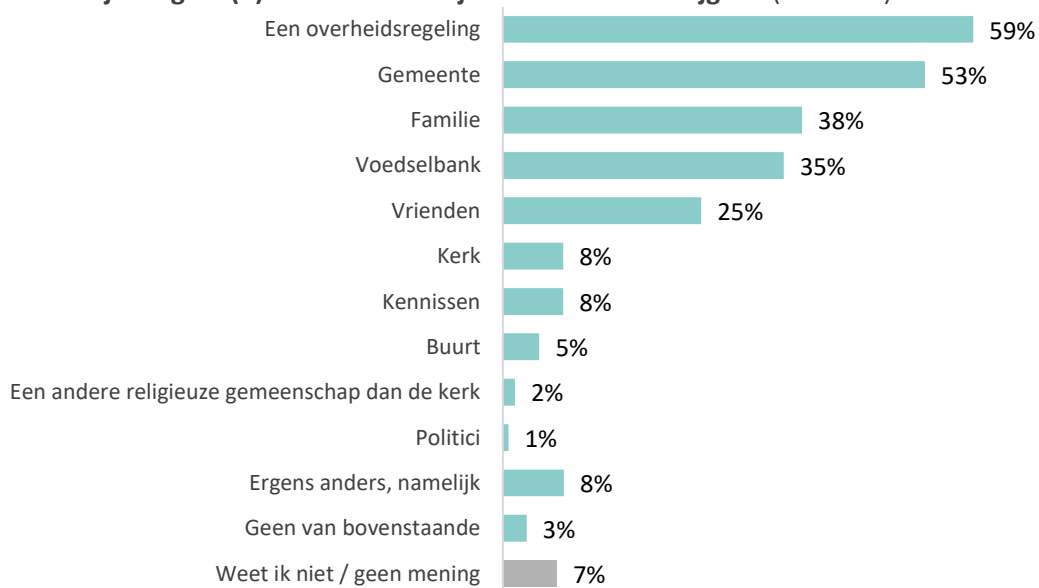
Als je in de toekomst (weer) moeilijk rond zou kunnen komen, bij wie zou je dan steun zoeken? (n = 3.261) Meerkeuze

Antwoord	%
Familie	59%
Een overheidsregeling	34%
Gemeente	30%
Vrienden	26%
Voedselbank	23%
Kennissen	5%
Kerk	4%
Buurt	2%
Politici	1%
Een andere religieuze gemeenschap dan de kerk	0%
Ergens anders, namelijk	4%
Geen van bovenstaande	7%
Weet ik niet / geen mening	11%

Van de deelnemers kent 55% iemand die financieel moeilijk rond kan komen. Zij verwijzen die personen vooral door naar overheidsregelingen (55%), de gemeente (53%), familie (38%) en de voedselbank (25%). Er is dus een verschil tussen waar Nederlanders zelf steun zoeken en waar ze andere personen naar doorverwijzen. Vooral steun zoeken via een overheidsregeling en via de gemeente wordt vaker genoemd als Nederlanders de vraag krijgen aan wie ze anderen zouden doorverwijzen voor steun, in vergelijking met wanneer Nederlanders zelf steun zoeken.

Waar zou je diegene(n) naar doorverwijzen om steun te krijgen? (n = 1808) *Meerkeuze*

Antwoord	%
Een overheidsregeling	59%
Gemeente	53%
Familie	38%
Voedselbank	35%
Vrienden	25%
Kerk	8%
Kennissen	8%
Buurt	5%
Een andere religieuze gemeenschap dan de kerk	2%
Politici	1%
Ergens anders, namelijk	8%
Geen van bovenstaande	3%
Weet ik niet / geen mening	7%

De rol van de kerk

Zoals hierboven beschreven zoekt 5% van de Nederlanders steun bij de kerk als ze moeilijk rond kunnen komen¹. Wanneer we uitsplitsen naar de inwoners die in aanraking gekomen zijn met de kerk toen ze financieel moeilijk rond konden komen, zien we dat dit vooral kwam doordat ze lid zijn van de kerk. Daarbij zien we dat 20% van de invullers die lid zijn van een kerk personen naar de kerk door zouden verwijzen om steun te krijgen als ze moeilijk rond kunnen komen.

In een open vraag noemen invullers vooral twee redenen om geen steun te zoeken bij de kerk. Enerzijds is dit omdat zij geen lid zijn of niet verbonden zijn aan de kerk. De tweede reden is dat zij niet wisten dat de kerk dergelijke steun kan bieden.

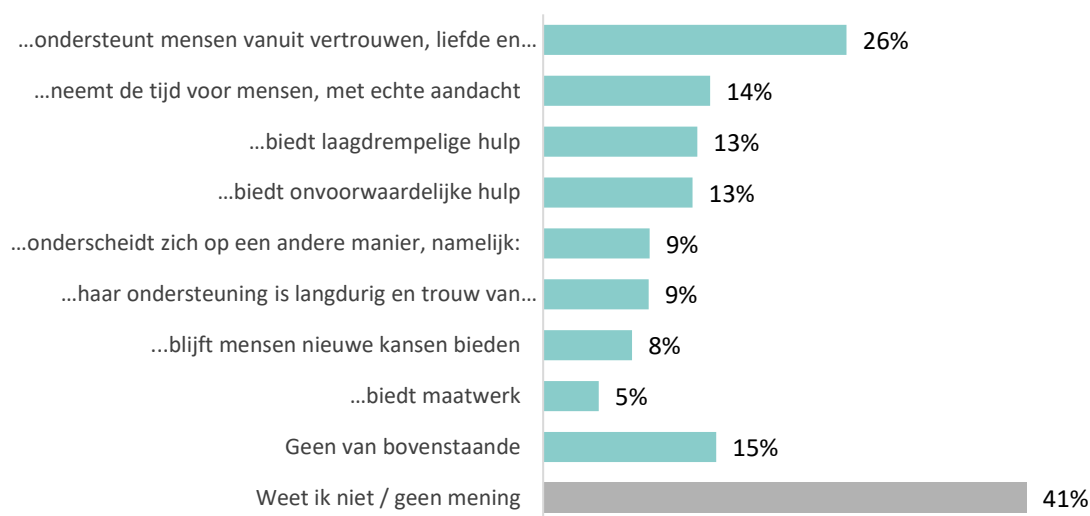
Waarom heb je geen steun bij de kerk gezocht toen je financieel moeilijk rond kon komen? (n=505, invullers die aangeven wel steun te zoeken, maar geen steun te zoeken bij de kerk als ze moeilijk rondkomen) *Open vraag*

Reden	Korte omschrijving
Niet verbonden aan de kerk	<p>Een groot deel van de Nederlanders geven aan geen steun te zoeken bij de kerk omdat ze niet gelovig zijn. Zij zijn daarom geen lid van de kerk en hebben hier ook in hun dagelijks leven niets mee te maken hebben.</p> <p><i>Quote: "Ik ben areligieus, dus het kwam niet in mij op, en als dat wel was gebeurd had ik het ongepast gevonden."</i></p>
Onwetendheid	<p>Een ander deel van de Nederlanders geeft aan niet te weten dat de kerk steun biedt. Dit kan zijn omdat ze er simpelweg nog nooit over hebben nagedacht of omdat ze de kerk niet associëren met financiële steun.</p> <p><i>Quote: "Nog nooit kerk bezocht, ook nooit gehoord of gelezen dat kerk hulp biedt "</i></p>

¹ Van de deelnemers aan dit onderzoek is 21% van de invullers lid van de kerk en gaat 22% van de invullers minimaal 1 keer per jaar naar de kerk.

Om hier meer zicht op te krijgen vroegen we invullers hoe de kerk zich volgens hen onderscheidt van andere organisaties. Veel Nederlanders vinden dat de kerk mensen ondersteunt vanuit vertrouwen, liefde en gelijkwaardigheid (26%). Ook vinden veel Nederlanders dat de kerk de tijd neemt voor mensen, met echte aandacht (14%), laagdrempelige hulp biedt (13%) en onvoorwaardelijke hulp biedt (13%). Wat verder opvalt is dat 41% van de Nederlanders geen mening heeft of niet weet hoe de kerk zich onderscheidt van andere organisaties in Nederland.

Hoe denk je dat de kerk zich onderscheidt van andere organisaties? Maak de volgende zin af: De kerk... (n = 3.261) *Meerkeuze*

Antwoord	%
...ondersteunt mensen vanuit vertrouwen, liefde en gelijkwaardigheid	26%
...neemt de tijd voor mensen, met echte aandacht	14%
...biedt laagdrempelige hulp	13%
...biedt onvoorwaardelijke hulp	13%
...onderscheidt zich op een andere manier, namelijk:	9%
...haar ondersteuning is langdurig en trouw van karakter	9%
...blijft mensen nieuwe kansen bieden	8%
...biedt maatwerk	5%
Geen van bovenstaande	15%
Weet ik niet / geen mening	41%

Onderzoeksverantwoording

HOOFDSTUK 4

Uitvoering onderzoek

Het onderzoek is online uitgevoerd onder leden van de het Citisenspanel. Voor dit onderzoek is een aselechte groep van 9.560 panelleden uitgenodigd via e-mail. Zij zijn op 4 november uitgenodigd om de vragenlijst in te vullen. Op 11 november ontvingen zij een herinnering. Op maandag 21 november is het onderzoek gesloten. In totaal hebben 3.518 personen de vragenlijst ingevuld. Deze 3.518 respondenten zijn gewogen op basis van geslacht, leeftijd, stedelijkheid en provincie en zijn op deze eigenschappen representatief voor de inwoners van Nederland. Dit heeft geleid tot een gewogen respons van 3.261 invullers.

Hieronder zijn tabellen opgenomen met de achtergrondkenmerken die zijn gebruikt voor de weging van de resultaten. De maximale weegfactor die is gebruikt is 5². De minimale weegfactor die is gebruikt is 0,2³. Hierbij dient vermeld te worden dat, zoals uit onderstaande tabellen blijkt, er sprake is van een ondervertegenwoordiging van jongeren en vrouwen. Hierbij is te zien is dat voornamelijk de leeftijdsgroep 45 tot 65 jaar en 65 jaar en ouder hierdoor meer is gerepresenteerd⁴.

Geslacht	Nederland	Respons
Man	50%	63%
Vrouw	50%	36%
Anders	0%	0%
Zeg ik liever niet	0%	0%

Leeftijd	Nederland	Respons
Jonger dan 30 jaar	34%	4%
30 tot 45 jaar	17%	12%
45 tot 65 jaar	30%	43%
65 jaar en ouder	20%	41%

² Meer dan 97% van de respondenten kregen een weegfactor die ruim onder de 5 lag.

³ 97% van de respondenten kregen een weegfactor die boven de 0,2 lag

⁴ Ten opzichte van het werkelijk aantal 45 tot 65 jaar en 65 jaar en oudere inwoners

Stedelijkheid	Nederland	Respons
1 - sterk stedelijk	26%	22%
2	26%	26%
3	18%	20%
4	16%	18%
5 - sterk ruraal	15%	15%

Provincie	Nederland	Respons
Drenthe	3%	5%
Flevoland	2%	5%
Friesland	4%	4%
Gelderland	12%	14%
Groningen	3%	2%
Limburg	6%	4%
Noord-Brabant	15%	15%
Noord-Holland	17%	14%
Overijssel	7%	8%
Utrecht	8%	9%
Zeeland	2%	2%
Zuid-Holland	21%	19%